

เราจะช่วยกันรักษาแหล่งน้ำได้อย่างไร

วิธีอนุรักษ์น้ำกับวิถีชีวิตคนไทยมีความผูกพันกับสายน้ำมาเนิ่นนาน โดยแม่น้ำเป็นทั้งแหล่งอาหาร เป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญในสมัยสังคมเกษตรกรรม เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคในครอบครัว เมื่อมีการเพิ่มขึ้นของประชากร ตลอดจนการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม การเกษตรที่เคยอาศัยธรรมชาติเปลี่ยนแปลงเป็นระบบชลประทานแบบเร่งรัดเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ ทำให้แหล่งน้ำต่าง ๆ ต้องรับบทบาทในการรองรับของเสียจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นจนเกินขีดความสามารถที่จะฟอกตัวเองตามธรรมชาติได้หรือจนแทบเรียกได้ว่าไม่มีเวลาได้หายใจ จนก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งน้ำที่เป็นสายเลือดหลักของประเทศ และมีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ท่าจีน แม่กลอง และบางปะกง หากมองย้อนกลับเปรียบเทียบกับคุณภาพของแหล่งน้ำเหล่านี้ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา ดังนั้นถ้าไม่มีมาตรการในการใช้ทรัพยากรน้ำให้เหมาะสมก็จะส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ นอกจากนี้จะเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำแล้ว ปัญหามลพิษจากภาชนะน้ำเน่าเสียก็จะทวีความรุนแรงในขณะเดียวกัน

แหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษของแหล่งน้ำที่สำคัญมาจาก 3 แหล่งได้แก่ น้ำเสียจากชุมชน (อาคาร บ้านเรือน ตลาดสด โรงแรม และโรงพยาบาล เป็นต้น) อุตสาหกรรม (โรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ) และกิจกรรมการเกษตร (ทั้งการปศุสัตว์และการเพาะปลูก) ของ

เสียที่สำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำ ได้แก่ สารอินทรีย์ แคลท์เรีย สารอาหาร โลหะหนัก สารฆ่าแมลง และสารเคมีอื่นๆ จากการสำรวจคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักพบปัญหามลพิษทางน้ำที่สำคัญได้แก่ การขาดออกซิเจน ปลาตาย การปนเปื้อนของแอมโมเนีย และแคลท์เรียในปริมาณที่สูงเกินกว่าค่ามาตรฐาน รวมทั้งปัญหาการเจริญเติบโตของพืชน้ำอย่างผิดปกติ (Eutrophication) ที่เราเห็นสภาพน้ำเป็นสีเขียว โดยทั่วไปแล้วปัญหาคุณภาพน้ำจะรุนแรงในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากขาดปริมาณน้ำที่มาจากความสกปรก ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ วิธีอนุรักษ์น้ำสามารถทำได้โดย

บำบัดน้ำเสียและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อดักไขมันและนำไขมันไปจัดการให้ถูกต้องลดปริมาณและความสกปรกของของเสียและน้ำเสียที่ระบายจากสถานประกอบการ หรือแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทต่างๆ โดยการลดปริมาณน้ำใช้การนำน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆอีก โดยเฉพาะการเกษตรในพื้นที่ข้างเคียง ไม่ทิ้งขยะมูลฝอย น้ำเสียและของเสียลงสู่แหล่งน้ำและทางระบายน้ำสาธารณะ สอดส่องและเป็นหูเป็นตา ร่วมกับภาครัฐในการตรวจสอบและเฝ้าระวังการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดในบริเวณข้างเคียง จะเห็นแล้วว่าน้ำเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การใช้ทรัพยากรเหล่านี้จะต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ ซึ่งวิธีอนุรักษ์น้ำจะต้องใช้ตามศักยภาพของทรัพยากร การ

ระบายของเสียลงสู่แหล่งน้ำต้องอยู่ในระดับที่แหล่งน้ำจะสามารถฟอกตัวเองได้ แนวทางจัดการในทิศทางใหม่โดยกรมสภาพธรรมเป็นระบบทั้งพื้นที่เป็นลุ่มน้ำและให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและความยั่งยืนต่อไป

แนวทางการจัดการน้ำในชุมชนอย่างยั่งยืนมี 4

ปัจจัย ได้แก่

1. การกักเก็บน้ำฝน

การใช้อ่างเก็บน้ำหรือภาชนะอื่นๆ กักเก็บน้ำฝน ทำให้มีน้ำใช้ทั้งชุมชน ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องแปลกใหม่อะไรสำหรับคนไทย เรารู้จักการกักเก็บน้ำฝนเพื่อไว้ใช้มาตั้งแต่อดีต ที่สามารถนำมาใช้ในการทำการเกษตร หรืออื่นๆ แต่หากมีการนำมาใช้อาบ ต้ม หรือใช้ทำอาหาร จะต้องมีการบำบัดให้ถูกสุขลักษณะก่อน เพื่อไม่ให้มีผลต่อสุขภาพ

2. ปลูก ‘พืชใช้น้ำน้อย’

หลังฤดูทำนาลด ความเสี่ยง เสริมรายได้เกษตรกร เช่น พืชตระกูลถั่ว มะละกอ ฟักทอง ฟักเขียว แก้วมังกร มะพร้าว มันสำปะหลัง เป็นต้น โดยการปลูกพืชใช้น้ำน้อยช่วยลดปริมาณการใช้น้ำได้ค่อนข้างเมื่อเทียบกับข้าว ลดความเสี่ยงจากปัญหาขาดแคลนน้ำและภัยแล้ง พร้อมลดปัญหาการแย่งชิงน้ำเพื่อการเกษตรด้วยหากปลูกพืชใช้น้ำน้อยสลับกับการปลูกข้าวจะช่วยอนุรักษ์ดิน และน้ำดีกว่าการปลูกข้าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ช่วยปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินได้ เช่น เศษซากพืชตระกูลถั่วจะช่วยเพิ่มอินทรีวดีให้แก่ดิน ช่วยปรับโครงสร้าง

ของดินและลดการใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าวได้ ขณะเดียวกันยังช่วย
ตัดวงจรการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าว และรักษาระบบ
นิเวศในนาข้าวให้สมดุลด้วย

3.บริหารจัดการแหล่งน้ำในชุมชน

การจัดการน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ เช่น การขุดลอกขยายคลอง
ธรรมชาติเดิม เพื่อดันน้ำหลากไหลลงทางน้ำไว้ นำน้ำหลากส่ง
ตามแนวคลอง กักเก็บไว้ตามสระน้ำแก้มลิง หรือบ่อกักเก็บน้ำ
เพื่อสำรองน้ำในชุมชนทำให้มีน้ำใช้ยามหน้าแล้ง และช่วงฝนทิ้ง
ช่วง

4.ปลูกฝังการใช้น้ำอย่างคุ้มค่าแก่คนในชุมชน

สร้างจิตสำนึกร่วมกันสู่การปฏิบัติเป็นกิจวัตร ปลูกฝังคุณค่า
ของน้ำตั้งแต่ระดับในโรงเรียน ไปจนถึงชุมชน ทำให้เกิดวินัยใน
การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยให้การ
ประหยัดน้ำในชุมชนเป็นรูปธรรม

นอกจากการจัดการน้ำในชุมชน สิ่งที่คุณคนสามารถร่วม
ทำไปพร้อมกันได้คือ การช่วยกันประหยัดน้ำในครัวเรือน
ดังนั้น เรามาดู 10 วิธี ใช้น้ำที่บ้านอย่างคุ้มค่ากันเถอะ

1. อาบน้ำ : ฝักบัวสีนเปลี่ยนน้ำน้อยสุด ใช้น้ำเพียง 30 ลิตร ควรปิดฝักบัวขณะถูสบู่
2. โยนหนวด : ใช้กระดาษเช็ดก่อนใช้น้ำล้างอีกครั้ง
3. แปร่งฟัน : แปร่งฟัน บ้วนปากโดยใช้แก้ว แทนการปล่อยน้ำไหลจากก๊อก
4. การใช้ชักโครก : ใช้ถุงบรรจุน้ำใส่ในโถน้ำ ติดตั้งโถปัสสาวะกับโถส้วมแยกกัน

5. ชักผ้า : ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้ขณะซัก รวบรวมผ้าให้มากพอต่อการซักแต่ละครั้ง
6. ล้างภาชนะ : ใช้กระดาษเช็ดคราบสกปรกออกก่อน และล้างพร้อมกัน
7. ล้างผักผลไม้ : ใช้ภาชนะรองน้ำเท่าที่จำเป็น ล้างเสร็จไปรดต้นไม้ได้ด้วย
8. เช็ดพื้น : ใช้ภาชนะรองน้ำ ชักล้างอุปกรณ์ในภาชนะก่อนเช็ดถู
9. รดน้ำต้นไม้ : ใช้ฝักบัว หรือสปริงเกอร์ แทนสายยาง และใช้น้ำที่เหลือจากกิจกรรมอื่นรดต้นไม้
10. ล้างรถ : ใช้อุปกรณ์ชุน้ำในภาชนะ เช็ดรถแทนสายยาง ฉีดน้ำโดยตรง

การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

โดย
องค์การบริหารส่วนตำบลนาโยงเหนือ